

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrť leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 8. februarja 1865. ~

Gospodarske stvari.

Ovčja reja.

Vipavskim pa tudi drugim gospodarjem v prevdarek.

Ni zanikati, da se Ipavcem že več let slaba godí, kakor tudi večidel drugim kmetiškým gospodarjem. Zraven velikih davkov pa še pritiskajo letine slabe, pomanjkanje penězov in druge okoliščine, ktere naganjajo ubozega kmeta, da zdaj voliće, zdaj kravico, zdaj njivico itd. prodá. Kjer pa ubogi kmet goveda prodaja, tudi ni pričakovati družih poljskih pridelkov; kajti njiva, vinograd, polje, vse potrebuje gnoja. Če niso njive pognojene, niso v stanu tudi pridelka prinesti.

Gledé na vse te okoliščine, ne zamerite mi, ako se spominjam nekega oddelka kmetijskega, kteri ondi, kjer je kraj in zemlja za to, donaša gospodarju še dosti dobička, in to je ovčja reja.

Ni prav ne, da ste tako koristno živalico, posebno Vi, dragi mi Podražani in Šembici, v nemar pustili. Drugod po Ipavi se vendar še na kakošno ovčico nalleti. Temu nasproti slové pa čedalje bolj kozé po Vipavi.

Mnogokrat sem že slišal besedico od Vipavca: „A, jaz nimam sile se vkvarjati z ovčami! Pri ovcah se vés vmažem! Redil bom rajši par koz, ki toliko mleka kakor dve kravi daste.“

Dovolite mi, da Vam dokažem, da so

- 1.) ovce jako jako koristne, nasproti pa, da so
- 2.) kozé, če ne ravno povsod, pa vendar prav pogostoma, sila škodljiva žival.

Še zdaj se rad spominjam, kako sem v otročjih letih za ovčicami skakljaj, jim žvižgal in pel. Spominjam se pa tudi kot dijak, da veliko bolje je šlo Podražanom in drugim sosedom, ko jih ni bilo sram se z ovčami vkvarjati.

Ovce nam dajejo dvakrat na leto volno, iz ktere si lahko oblačila, lepe in gorke odeje napravljamo. Lahko se tudi prodá, kajti Avstrija ne redí zadosti ovác za svoje potrebe. Dosti volne se mora sila slano iz ptujih dežel dopeljavati. Pa tudi domača reč je najboljša! Dajejo nam ovce dosti mleka, iz kterega maslo, sir, skuto itd. narejamo. Dandanes je pa vsa ta reč še precej draga. Dajejo nam tudi jagnjeta, ki jih lahko mesarjem prodamo. Tudi nam je znano, da se ovce in janci na meh odirajo in tako kože kožarju (krznarju) prodamo, ki drage kožuhe dela iz njih. Velika korist dalje, ki jo ovce kmetovavcem dajejo, je gnoj. Ovčji gnoj ti je tak, da ga ni skoro čez-nj. Če ima pa kmet dosti in dobrega gnoja, lahko pozimi zemljo razmeta, trte sadi, njivo gnoji itd.; še le potem se mu je nadjati dobre letine.

Z majhnim denarjem redí lahko vsak še dovolj ovác, kajti sená ne pojedó dosti, ker gredó dan za dnem na pašo. Samo spomladi ti ga gré nekoliko več, ko morajo biti domá; kajti ta čas večidel strivajo. Pomislite pa, da Vam je to seno stoterno poplačano. Posebno bi priporočal ovčjo rejo Vipavcem, kjer je dosti pa dobrih pašnikov. Na Nanosu koliko blekov ovác bi lahko ob svojem času paše ne dobilo? Pognojile bi vés Nanos. Zrastla bi taka trava, da bi bilo kaj. Sejali bi potem lahko tam pa tam repo, kapus, salato itd. Sadili bi lahko korun, kolerabo itd.; saj je znano, da gorski pridelki so boljši memo onih poljskih.

Poglejmo pa zdaj kozé.

Kozé delajo škodo, kodar koli proste hodijo; naj si bo v meji ali kje drugod.

Po mejah ti snejo mlade hrastiče in objejo druga drevesca, ki potem vsahnejo; vse mladje gré pod zlo pred njimi, kakor pred ognjem. Trave ali dobre paše ti še ne pogledajo, kajti koza ni zdrava, če se ti na kakošno drevo ne skopiti. Grudi in grudi na drevesu, kakor osel rožje. Če je nimaš zmiraj privezane, je kmali ne vidiš; dirja ti po njivah ter pogrudi, kar ji pride pod gobec. Dosti slabo, kogar koza še ni spametila! Saj vendar ni prav, da rajši take živali imamo, ki nam več škodujejo, kakor hasnijo.

Prevdarite, gospodarji, ali sem napak govoril. Ako sem, zavrnite me; ako nisem, ubogajte me!

A. Žgur.

Gospodarske skušnje.

* Zmrzlina zemlje. — 1. Zemlja ne zmrzne tako globoko, kakor navadno mislijo naši gospodarji. 2. Najglobljeje sega zmrzlina v tla na izhodnjem in severnem prostem svetu. 3. Na legi kraja je več ležeče, kakor na lastnosti zemlje in odeji njeni. 4. Odeja zemlje le takrat največ zdá, dokler mraz 6 stopinj Romirjevih ne preseže, pri hujem mrazu in ako delj časa trpi, pa nič ne zdá. 5. Zemljo z rušinami pokriti je veliko bolje, kakor z vsako drugo šaro. 6. Trava varuje zemljo zmrzline tem bolj, čem večja je trava in gostejša; zato ni koristno, če se v jeseni travnik preveč popase. 7. Če trpi mraz 10 dni ali pa delj časa, se zmrzlina tako poravná, da o različnih okoliščinah vedno enako globoko sega; to je, kjer je zmrzlina v začetku mraza globokeje segla, se pozneje bolj počasi naprej pomika; kjer pa izprva ni globoko segla, sega pa potem bolj naprej. 9. Globoko oranje, posebno ne dolgo pred mrazom, pripomore precej, da zemlja globokeje zmrzne; če se pa njiva pred sv. Mihielom do sv. Lukeža preorje, ni tako globoki zmrzlini podvržena. 9. Nepreorano krompirišče zmrzne tako globoko, kakor globoko preorana njiva.